

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ДУХОВНОГО ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розглядається необхідність застосування диференційованого підходу у навчанні іноземної мови студентами мовних факультетів викликана різницею як в рівні підготовленості студентів-першокурсників, так і різними їх психофізіологічними особливостями.

За роки незалежності позитивний процес удосконалення вищої школи в Україні набуває все більшого розвитку. Оскільки цей процес відбувається на тлі переходу від індустріальних технологій до науково-інформаційного виробництва, вища освіта неминуче стає обов'язковою. Масове здобуття вищої освіти з свого боку загострює конкуренцію і ставить посилені вимоги до її якості.

В цьому аспекті процес навчання іноземної мови, без обов'язкового знання якої фахівець будь-якої галузі господарства не може вважатися конкурентоспроможним має збагатитися новими формами і технологіями освіти.

Виникає об'єктивна необхідність, викликана тенденцією розвитку особистості, не тільки надання студентам певної суми знань, але й навчити їх використовувати ці знання в практичній діяльності та, спираючись на цей фундамент самостійно й ефективно продовжувати процес самовдосконалення протягом всього продуктивного життя.

На жаль, рівень викладання граматичного матеріалу іноземної мови в середній школі залишається вкрай незадовільним. Аналіз шкільної практики доводить, що робота учнів старших класів при вивченні іноземної мови в основному пов'язана з репродуктивними завданнями, а переважаючим видом діяльності є читання і переклад текстів. За даними 2000 р. – це займає від 35 % до 40 % навчального часу [5. С.42–43].

Відсутність у звичайних школах належної теоретичної та методичної бази, велика наповнюваність класів призводять до пробілів у знаннях учнів, а часом і повної їх безсистемності.

У школах нового типу використовуються нові технології та методика викладання, але вони ще не сформовані та не відпрацьовані повністю, хоча і окреслилися деякі принципово нові, цікаві підходи у роботі словесників.

Отже, до вищих педагогічних навчальних закладів приходять студенти-першокурсники, по-перше, в більшості своїй недостатньо підготовлені для сприймання подальшого курсу навчання іноземної мови; по-друге, рівень та об'єм знань кожного з них не є уніфікованим, оскільки в кожній з шкіл були певні розбіжності в підході до об'єму та якості засвоєння матеріалу.

Результати тестування і спостережень за рівнем знань англійської мови серед студентів протягом першого місяця занять, проведених на базі I курсу філологічного факультету Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка 2002 р., показали, що тільки 12,3 % мають достатньо високу підготовку для подальшого засвоєння граматичного матеріалу, решта 87,7 % потребують систематизації набутих у школі знань.

Тому, перед викладачами-словесниками вищих педагогічних закладів освіти постає насущна необхідність задовольнити пізнавальні потреби студентів з різним рівнем володіння граматичним матеріалом з урахуванням їх індивідуальної підготовленості. Це означає необхідність розробки диференційованого підходу у навчанні.

Під диференційованим підходом розуміють таку форму організації навчання, при якій застосовується система певних навчальних прийомів, створення оптимальних режимів для інтенсифікації пізнавальної діяльності студентів різного рівня знань, здібностей, домагань в процесі навчання з метою ефективного засвоєння знань [3 С.8]. Означені методичні системи повинні максимально враховувати індивідуальні інтереси і здібності студентів і сприяти їх всебічному розвитку.

Пошуками такого підходу у навчанні у вищих навчальних закладах проводяться такими науковцями, як: Л. П. Дарійчук [1], Л. Ройко [2], В. А. Сапогов [3], Н. І. Черв'якова [4], А. Г. Ярмицький [6].

Актуальність теми зумовлена необхідністю створення і використання нових методичних систем, які б максимально забезпечували диференційований підхід в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої педагогічної освіти.

Проблема створення і добору матеріалів для організації диференційованого навчання фахових дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах одна з найбільш складних і принципових, оскільки кожний фаховий предмет має свою специфіку, індивідуальні особливості студентів потрібно вивчати в тісному зв'язку з конкретним предметом, на засвоєння якого вони впливають.

Своєрідним вступом до вивчення граматики англійської мови студентами-першокурсниками є практичний курс англійської мови, що допомагає майбутнім вчителям іноземної мови систематизувати і поглибити знання, вміння і навички, що були набуті ними в школі, і які стануть базою для засвоєння теоретичних лінгвістичних дисциплін.

Для створення сприятливих умов навчання практичного курсу англійської мови викладач повинен диференційовано підходити перш за все до добору вправ на первинне засвоєння граматичного матеріалу. Такі вправи повинні, по-перше, відповідати методичним, логічним, психологічним і дидактичним вимогам до студентів, що мають різний рівень підготовленості до навчання у вищих педагогічних навчальних закладах, а по-друге – враховувати особливості складу мовного матеріалу кожної теми.

На підставі аналізу відповідної методичної, психолого-педагогічної літератури та практики нами були визначені 2 варіанти виконання диференційованого підходу під час навчання вправ на первинне засвоєння граматичного матеріалу англійської мови:

- диференціація вправ за складністю – однакові умови їх виконання для всіх студентів – однакові форми контролю за виконанням;
- диференціація вправ за складністю – диференціація умов виконання – однакові форми контролю за виконанням.

Організація диференційованого навчання фахових дисциплін у ВНЗ потребує більш ґрунтовного вивчення, що може бути предметом нових досліджень.

Список літератури:

1. Дарійчук Л. П. Психолого-педагогічні аспекти організації диференційованого навчання студентів-нефілологів у процесі навчання іноземної мови // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Сер. «Соціологія. Психологія. Педагогіка. – 2001. – Вип. 11. – С. 69–72.

2. Ройко Л. Технологія диференційованого навчання слухачів підготовчого відділення // Науковий вістник ВДУ. – 1998. – № 2. – С. 32–34.

3. Сапогов В. А. Диференційований підхід до студентів як засіб підвищення ефективності навчального процесу в педагогічному ВНЗ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13. 00. 01. «Історія і теорія навчання» / В. А. Сапогов. – Київ, 1994. – 22 с.

4. Черв'якова Н. І. Технологія особистісно-орієнтованого підходу до організації пізнавальної діяльності студентів на лекції // Вісн. Луган. Пед. ун-ту. Пед. науки. – 2000. - № 1. – С. 268-273.

5. Штифарук А. В. Можливості використання нестандартних вправ при вивченні англійської мови студентами педагогічних училищ // Наукові записки: Період. вид.

Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця; ВДПУ, 2000. – (сер. «Педагогіка і психологія»). – № 2. – С. 42–45.

6. Ярмицкий А. Г. Психолого-педагогические вопросы дифференциации учебно-познавательной деятельности студентов // Вестн: Приазов. гос. тех. ун-та: Сб. науч.-р. Мариуполь, 1997. – Вып. 4. – С. 209-211.